

مجموعه تنقیحی

قانون اساسی

جمهوری اسلامی ایران

(چاپ نهم)

مشمول بر:

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ با اصلاحات ۱۳۶۸/۵/۶؛

نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان؛

فهرست تفصیلی اصول قانون اساسی؛

فهرست تاریخی نظرات شورای نگهبان؛

زیرنویس‌های توضیحی و تنقیحی؛

واژه‌نامه تفصیلی و ...

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

مهر ماه ۱۴۰۲

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: مجموعه تنقیمی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی

ریاست جمهوری

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: اردیبهشت ماه ۱۳۹۱

چاپ نهم: مهر ماه ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰۱ نسخه

قیمت: ۷۵۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۶۲۸-۶۰۰-۸۸۰۴-۸۰-۲

محرران

محرران	
تدوین و تنقیح	ممدته نوری - سید رحمان سلامت
آماده سازی	لیلا صمعی
لیتوگرافی و چاپ	علی ابراهیمی دهشیری - امسان گیلک مسینی - مسین تلمیک
زیر نظر	مهدی مهدی زاده - سید رحمان سلامت

این معاونت مراتب تقدیر و سپاس خود را از آقایان سعید تقدیسیان، عباسعلی رحیمی اصفهانی، حمیدرضا شفیعی، مهرداد مستجاب الدعواتی، اکبر رسولی و سید محمد جعفر راشدی و خانم‌ها فاطمه منتصراسدی، فاطمه شمیری، مریم عامری، مهناز کردنائیج، سپیده رحیم زاده، آریتا خورشیدی و مهین احمدخمسه که در چاپ‌های پیشین این مجموعه و انواع و قطع‌های گوناگون آن حسب مورد تدوین، تنقیح و آماده‌سازی آن را برعهده داشته‌اند، اعلام می‌دارد.

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای معاونت تدوین، تنقیح و انتشار

قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری محفوظ است.

فیفا

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان قرارداد: ایران، قوانین و امکام
Iran. Laws. etc

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه تنقیمی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات سال ۱۳۶۸؛ تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات؛ تدوین و تنقیح: مهدی نوری، سید رحمان سلامت؛ زیر نظر: مهدی مهدی زاده، سید رحمان سلامت؛

مشخصات نشر: تهران: ریاست جمهوری، معاونت حقوقی، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۴-۸۰-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: قانون اساسی- ایران

Constitutions- Iran: موضوع

شناسه افزوده: ایران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار

رده بندی کنگره: KMH ۲۰۶۴/۵۱۳۶۸

رده بندی دیویی: ۳۴۲/۵۵۰۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۶۵۲۰۹۹۸

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولی عصر (عج) - قبل از چهارراه جمهوری اسلامی شماره ۱۱۵۸

دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ + تلفن: ۶۶۴۹۲۷۰۸ - ۹۸۲۱

کدپستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ پست الکترونیک: law@iripo.ir پایگاه اینترنتی: www.dotic.ir

پیشگفتار

تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران یکی از مهمترین رویدادها در تاریخ انقلاب اسلامی و به عنوان نقطه عطفی در تاریخ ملت ایران است. با حضور شکوهمند مردم در همه‌پرسی ۱۲ فروردین‌ماه ۱۳۵۸، نظام «جمهوری اسلامی» با رأی مثبت اکثریت قریب به اتفاق کلیه کسانی که حق رأی داشتند، به عنوان نظام سیاسی کشور پذیرفته شد. پس از آن با هدایت‌ها و تأکیدات بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی(ره)، انتخابات مجلس خبرگان قانون اساسی برگزار گردید و نمایندگان منتخب ملت در این مجلس، متن پیش‌نویس قانون اساسی را که توسط برخی انقلابیون طراز اول تهیه شده بود، مورد بحث و بررسی قرار دادند و پس از تصویب، آن را برای تأیید نهایی ملت به رأی عمومی گذاردند. در همه‌پرسی روزهای یک‌شنبه و دوشنبه یازدهم و دوازدهم آذر ماه ۱۳۵۸ از مجموع آرای مأخوذه، ۹۹/۵ درصد نظر موافق خود را با این متن اعلام کردند و بدین ترتیب قانون اساسی نظام نوپای اسلامی، به تصویب نهایی مردم ایران رسید؛ قانونی که در کلام رهبر فقید انقلاب اسلامی به عنوان «بزرگترین ثمره جمهوری اسلامی» تعبیر گردید.

این قانون در سال ۱۳۶۸ به دستور امام خمینی(ره) و به منظور رفع نقایص و اشکالات، مورد بازنگری قرار گرفت و هم‌اینک متن قانون اساسی مصوب سال ۱۳۵۸ با اصلاحات سال ۱۳۶۸ (مشمول بر ۱۴ فصل و ۱۷۷ اصل)، به عنوان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شناخته می‌شود.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به تصریح مقدمه آن «مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی

است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می باشد و ملت با تمام وجود، نیل به آن را می طلبد و باید راهگشای تحکیم پایه های حکومت اسلامی و ارایه دهنده طرح نوین نظام حکومتی بر ویرانه های نظام طاغوتی قبلی گردد.» لذاست که اجرای کامل و دقیق تمامی یکصد و هفتاد و هفت اصل قانون اساسی به عنوان یک مجموعه منسجم، به هم پیوسته و متأثر از هم، می تواند به استقرار کامل نظام جمهوری اسلامی ایران منجر شود و حرکتی صحیح و شتابان را به سوی استقرار و توسعه عدالت، به عنوان کلی ترین و اصلی ترین هدف شریعت و نظام موجب شود. از طرفی، قانون اساسی به منزله یک میثاق ملی علاوه بر ایجاد وحدت و همگرایی در میان تمامی شهروندان، اعم از اقوام، گروه ها، اقلیت ها، احزاب، جمعیت ها و ...، نقش بی بدیلی به عنوان فصل الخطاب برعهده دارد. همچنین تفوق قانون اساسی به عنوان قانون عالی و برتر، به گونه ای است که همواره وضع، تفسیر، تبیین و تشریح قوانین و مقررات دیگر باید با آن سنجیده شود.

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی رییس جمهور در راستای انجام تکالیف و مأموریت های محوله، تاکنون در چندین نوبت، حسب نیاز اقشار مختلف جامعه از جمله مدیران و کارشناسان اجرایی، استادان و دانشجویان حقوق و سایر علاقه مندان، مبادرت به تهیه و انتشار قانون یادشده در انواع و قطع های مختلف (اعم از رقی، وزیری و ...) نموده و مجموعه حاضر، چاپ هشتم قطع جیبی این اثر است. این مجموعه دارای ویژگی هایی به شرح ذیل می باشد:

اول - درج متن اصول سابق: با توجه به درج و اعمال اصلاحات سال ۱۳۶۸ قانون اساسی در متن مجموعه، برای فراهم شدن امکان تحلیل حقوقی و مقایسه بین اصول جدید و اصول سابق، متن اصول پیشین در زیرنویس ها درج شده است.

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان
۴	پیشگفتار
۹	فهرست تفصیلی اصول قانون اساسی
۲۳	فهرست تاریخی نظرات شورای نگهبان
۳۰	فرامین امام خمینی(ره) درباره تصویب و بازنگری در قانون اساسی
۳۷	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۷۳	واژه‌نامه تفصیلی

فهرست تفصیلی اصول قانون اساسی

فصل اول - اصول کلی (اصول ۱-۱۲)		
۴۹	اول	تعیین نوع حکومت ایران
۴۹	دوم	پایه ها و اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران
۵۰	سوم	وظایف دولت جمهوری اسلامی ایران برای نیل به اهداف تعیین شده
۵۲	چهارم	لزوم تطبیق کلیه قوانین و مقررات با موازین اسلامی و مرجع آن
۵۳	پنجم	تعیین ولی فقیه به عنوان ولایت امر و امامت امت
۵۳	ششم	اداره امور کشور به اتکاء آراء عمومی
۵۳	هفتم	تعیین شوراهای به عنوان ارکان تصمیم گیری و اداره امور کشور
۵۴	هشتم	امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای همگانی
۵۴	نهم	تفکیک ناپذیری آزادی، استقلال، وحدت و تمامیت ارضی کشور

۵۴	دهم	جهت دهی قوانین و مقررات برای آسان کردن تشکیل خانواده
۵۵	یازدهم	وظیفه دولت برای ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی به عنوان یک امت
۵۵	دوازدهم	تعیین دین و مذهب رسمی ایران و اعلام احترام کامل برای سایر مذاهب اسلامی
۵۵	سیزدهم	تعیین اقلیت‌های دینی شناخته شده
۵۶	چهاردهم	عمل به اخلاق حسنه، قسط و عدل در خصوص افراد غیرمسلمان
فصل بیستم - حقوق و تکالیف شهروندان		
۵۶	پانزدهم	تعیین زبان فارسی به عنوان زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران
۵۶	شانزدهم	الزام تدریس زبان عربی در مدارس به عنوان زبان قرآن و علوم اسلامی
۵۷	هفدهم	تعیین هجرت پیامبر اسلام به عنوان مبدأ تاریخ رسمی کشور
۵۷	هجدهم	تعیین ویژگی‌های پرچم جمهوری اسلامی ایران
فصل بیست و یکم - حقوق و تکالیف زنان		
۵۷	نوزدهم	تأیید و تأکید بر تساوی حقوق مردم ایران
۵۷	بیستم	حمایت یکسان قانون از همه افراد ملت اعم از زن و مرد
۵۷	بیست و یکم	تعیین وظایف دولت برای تضمین حقوق زن در تمام جهات